

Sygn. akt VIII U 2843/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Ewa Gulska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Pełczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2017 roku w L.

sprawy M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o odstąpienie od żądania zwrotu odsetek

na skutek odwołania M. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 30 maja 2016 roku, nr (...)(...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VIII U 2843/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., odmówił M. B. odstąpienia od żądania zwrotu odsetek od nienależnie pobranego świadczenia w łącznej kwocie 11 290,66 złotych, liczonych na dzień 18 kwietnia 2016 roku. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazano, że po stronie M. B. nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, przemawiające za odstąpieniem od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń (decyzja k. 14 akt ZUS).

W odwołaniu od powyższej decyzji M. B. wniósł o jej zmianę poprzez odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. W uzasadnieniu wskazał na trudną sytuację finansową (odwołanie k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, argumentując, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 3 a. s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskiem z dnia 18 kwietnia 2016 roku M. B. zwrócił się Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o odstąpienie od żądania odsetek od nienależnie pobranego świadczenia, do którego zwrotu był zobowiązany, motywując powyższy wniosek trudną sytuacją finansową (k. 1-3 akt ZUS).

Na podstawie zebranych dokumentów organ rentowy stwierdził, że w stosunku do M. B. nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności przemawiające za odstąpieniem od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń.

W tym stanie rzeczy organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję (decyzja k. 14 akt ZUS).

Zadłużenie skarżącego z tytułu nienależnie pobranego świadczenia powstało w związku z bezpodstawnym pobraniem przez M. B. renty rodzinnej w okresie od 1 marca 2006 roku do 28 lutego 2007 roku oraz od 1 marca 2007 roku do 30 czerwca 2007 roku w sytuacji braku prawa do jej pobierania (decyzja z dnia 15 kwietnia 2008 roku oraz z dnia 3 lipca 2007 roku- k. 1 i 3 akt ZUS).

Wnioskodawca był uprawniony do renty rodzinnej po zmarłym ojcu. W trakcie jej pobierania wyjechał za granicę i nie kontynuował nauki w Studium (...) w B.. Nie zgłosił tej okoliczności organowi rentowemu. Po powrocie do kraju, kontynuował po przewie naukę.

Wnioskodawca ma 35 lat, jest bezrobotny, nie ma nikogo na utrzymaniu. Nie ma majątku. Mieszka w mieszkaniu matki w B.. Płaci z tego tytułu opłaty w wysokości 500-600 złotych miesięcznie. Zadłużenie z tytułu utrzymania lokalu wynosi aktualnie 1400 złotych. M. B. jest z wykształcenia mechanikiem pojazdowym, pracuje dorywczo przy wykańczaniu wnętrz w budynkach. Nie jest na stałe zatrudniony, od kwietnia 2016 roku świadczył pracę na podstawie umowy agencyjnej. Nie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej. Nie ma problemów zdrowotnych (zeznania wnioskodawcy k. 20v, k. 24v-25 a.s.).

M. B. jest właścicielem w udziale 13/48 gruntu ornego zabudowanego o pow. 0,700 ha położonego w W. (KW (...)), która jest obciążona hipoteką przymusową (wniosek k. 12v akt ZUS).

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego oraz w aktach rentowych wnioskodawcy. Zostały one sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne oraz wydane przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień. Strony nie kwestionowały tych dokumentów. Z tych względów Sąd obdarzył je wiarą. Ponadto Sąd obdarzył wiarą zeznania wnioskodawcy, które były spójne z pozostałym materiałem dowodowym.

Odwołanie M. B. nie zasługuje na uwzględnienie.

Poza sporem w przedmiotowej sprawie pozostaje, że M. B. pobrał nienależne świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2016, poz. 887 ze zm.) i jest zobowiązany do jego zwrotu w myśl art. 138 ust. 1 ustawy. Zgodnie z treścią tego przepisu osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu, przy czym za takie świadczenie uważa się w szczególności świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

M. B. przyznał, że pobierał rentę rodzinną mimo przerwania nauki w szkole. Nie skarżył też decyzji zobowiązujących go do zwrotu tego świadczenia.

Przeciwnie stanowiska stron dotyczyły oceny przedmiotowej sprawy z punktu widzenia art. 138 ust. 6 ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 84 ust. 8 ustawy systemowej. Przepisy ten uprawniają organ rentowy do odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności. Materiałnoprawna konstrukcja tego przepisu oparta jest na uznaniowej kompetencji

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Bezprawność decyzji, która poddaje kontroli sądowej w trybie art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2016, poz. 963 ze zm.), winna być oceniana przede wszystkim na podstawie okoliczności istniejących w dacie wniosku oraz w dacie decyzji.

Jak wskazał to Sąd Apelacyjny w Krakowie, w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 października 2013 roku, sygn. akt III AUa 400/13, powyższa regulacja ma charakter ochronny, który realizuje się w szczególności w sytuacji, gdy realizacja obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia uniemożliwiłaby zaspokojenie przez zobowiązanego podstawowych potrzeb życiowych.

W obowiązującym porządku prawnym zasadą jest zwrot nienależnie pobranych świadczeń, natomiast odstępianie od żądania zwrotu tych należności stanowi wyjątek, który może wystąpić jedynie w szczególnie uzasadnionych okolicznościach. Odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jest przy tym instytucją szczególną, stąd jej zastosowanie winno mieć charakter ściśle reglamentowany z punktu widzenia okoliczności danej sprawy. Jest to podkreślane w orzecznictwie, również w powołanym wyżej orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

W rozpoznawanej sprawie trudna sytuacja materialna, którą podnosił wnioskodawca, spowodowana brakiem dochodów i stałego źródła utrzymania, nie stanowi dostatecznej argumentacji za udzieleniem ulgi z uwagi na powszechny charakter występowania trudności finansowych wśród zobowiązanych do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Nie jest to „szczególnie uzasadniona okoliczność”. O takiej można mówić, gdy sytuacja osoby zobowiązanej do zwrotu jest wyjątkowo trudna, czyli taka, kiedy przede wszystkim ze względu na stan zdrowia, brak pracy, tragiczne zdarzenie losowe, osoba zobowiązana znalazła się w takiej sytuacji, że zwrot nienależnego świadczenia praktycznie uniemożliwi jej egzystencję. Żadna z tych sytuacji nie występuje po stronie wnioskodawcy, który ma 35 lat, życie zawodowe przed sobą, jest zdrowy i na jego utrzymaniu nie pozostaje żaden członek rodziny. Sam fakt braku stałej pracy nie stanowi okoliczności „szczególnie uzasadnionej”, usprawiedliwiającej odstępianie od żądania zwrotu odsetek od nienależnie pobranych świadczeń w świetle zeznań wnioskodawcy który podniósł, że od dnia 1 maja 2017 roku ma zamiar rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Również brak majątku postrzegać należy w kontekście młodego wieku wnioskodawcy. Brak majątku u osoby w wieku podeszłym, czy też niezdolnej do pracy z powodu stanu zdrowia, oceniać należy zupełnie inaczej, niż brak majątku u osoby zdrowej, 35-letniej która pozostaje w okresie aktywności zawodowej. W konkluzji uznać należy, iż żadne losowe zdarzenia niezależne od wnioskodawcy nie uniemożliwiają mu podejmowania starań, aby spłacać swe zadłużenie. M. B. jest osobą młodą, zdrową, a więc zdolną do podjęcia pracy i osiągnięcia dochodów, z których będzie mógł regulować swój dług powstały w 2007 roku, gdy przerwał naukę, o czym nie powiadomił organu rentowego i pobierał nienależną rentę rodzinną.

Mając powyższe na względzie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.